

BETEKINTŐ

12. évf. 3. szám (2018)

DOI: 10.25834/BET.2018.3.5.

Ehrenberger Róbert – Kis Péter Horthy és Hitler első találkozásának kérdéséhez – egy 1945-ös tanúvallomás alapján

A második világháborút követő politikai felelősségre vonások sorozatán belül külön csoportot alkotnak az 1919 őszén elkövetett bűncselekmények, gyilkosságok miatti elszámoltatások. Az egyes eljárások – többek között a bírósági tárgyalások és az azokról szóló sajtótudósítások révén – lehetőséget biztosítottak nemcsak az egyes bűntettek, hanem a Horthy-korszak egészének elítélésére is a közvélemény előtt.¹

Ebbe a folyamatba illeszthető az alábbiakban közölt két forrás is. Közülük az első Magasházy Lászlónak² 1945. augusztus 23-án a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztályának Elhárító Alosztályán jegyzőkönyvbe vett tanúvallomása, a második pedig az erről készült sajtóbeszámoló egy Fábrián Ferenc nevű újságíró tollából a Magyar Kommunista Párt napilapjában, a *Szabad Népb*ben. A vallomást tevővel – Horthy egykori szárnysegédjével – szemben Budapest ostroma után nem sokkal indított eljárással³ Magasházynak az 1919 őszén elkövetett gyilkosságokban való részvételét akarták tisztázni. A vizsgálat első, május 30-ig tartó szakasza nem hozott eredményt, ezért 1945. július 31-én a katonai nyomozók úgy döntöttek, hogy politikai tevékenysége egészének feltárásával kezdik újra a bizonyítékok gyűjtését.⁴

A két szöveg fő érdekessége, hogy hírt ad Adolf Hitler és Horthy Miklós találkozásáról az 1920-as évek elején a Budavári Palotában. A könyvtárnyi méretű Hitler- és Horthy-szakerődalom által nem említett történet annyi alappal bírhat, hogy 1923-ban (vagy az 1920-es évek első éveiben) Hitler és az általa vezetett náci párt (karöltve egyéb német szélsőjobboldali mozgalmakkal) kapcsolatot keresett és talált egyes magyarországi politikusokkal, akik révén anyagi forrásokat kívánt a maga számára biztosítani.⁵ Hogy ekkor közöttük volt-e maga a kormányzó is,⁶ ezt viszont egyedül Magasházynak – az állítólagos esemény után több mint két évtizeddel később és valószínűleg külső ráhatástól nem függetlenül tett – előadásából tudjuk.⁷ A jegyzőkönyvben olvasható történet hátterében az a felfogás állhatott már 1945-ben, ami a Magyarországon a Tanácsköztársaság bukása után hatalomra jutott rendszert, valamint a náciizmust/fasizmust azonosította, sőt utóbbi keletkezését logikai úton próbálta levezetni az előbbiből.⁸

Vélhetően a Magasházyval szemben 1945 augusztusában másodjára megkezdett nyomozáshoz kapcsolódó adatgyűjtés során keletkezett a jelzett gondolati konstrukció, elsősorban arra építve, hogy Horthy kapcsolatrendszerét hivatali állásánál és ügykörénél fogva a húszas évek elején legjobban Magasházynak kellett ismernie. Ez adhat magyarázatot arra, hogy egyedül Magasházyval kapcsolatban merült fel a lehetőség, hogy az említett történelmi-ideológiai koncepció mellett tanúskodjon, ugyanis 1945-ben rajta kívül már nemigen találhattak a politikai nyomozó hatóságok olyan élő személyt, aki a Horthy-rendszer kialakulásának és megszilárdulásának kritikus (1919 nyarától az 1920-as évek derekáig tartó) időszakában folyamatosan a kormányzó közvetlen környezetében tartózkodott. Magasházy már csak ezért is alkalmas volt erre az illusztratív szerepre, mert 1939 nyarától 1944 márciusáig kormánypárti képviselő volt, tehát személyével a fehérterrort és a második háborús részvételt össze tudták kötni és a Horthy-korszak egészét bűnössé nyilvánítani.

A Magasházy kihallgatásán elhangzott történetet három nappal később, 1945. augusztus 26-án a *Szabad Népb* kész tényként, szenzációs leleplezésként tálalta.⁹ A cikk történelmi riportsorozattá bővült *Horthy Miklós és a magyar fajvédők a hitlerizmus bölcsőjénél* címmel,¹⁰ amelyben az 1920-as évek eleji magyar belpolitika számos fontos szereplője felbukkan: Eckhardt Tibor, Gömbös Gyula, Bethlen István, Eskütt Lajos, Ulain Ferenc, a Futura részvénytársaság, pénzintézetek stb. A leleplező írás koncepciójának képlékenységét mutatja, hogy az első két rész szerint 1923-ban volt a Horthy–Hitler-találkozó, és a müncheni „sörpuccs” (1923. november 8.) előzményéhez tartozott, a harmadik rész viszont 1922 augusztusára tette az esemény időpontját.

A későbbiekben a kommunista pártlap már nem foglalkozott ezzel a vallomással, talán azért nem, mert a nyugati hatalmak által átadott háborús főbűnösök Magyarországra érkezését követően már sokkal jobban bizonyítható adatokat lehetett szállítani a közvélemény számára a Horthy-korszak lejáratására. Maga az a tény, hogy a téma ilyen hamar lekerült a napirendről, valószínűsíti azt, hogy az egész történet hitelessége gyenge lábakon állhatott – a politikai nyomozók és a kommunista propagandagépezet előtt is.

Magasházy ügye a népbíróságon fejeződött be: 1948. október 3-án a Budapesti Népbíróság a Siófok határában 1919 augusztusában elkövetett gyilkosságokban való részvételéért első fokon háborús bűntett miatt életfogytig tartó fegyházbüntetésre, politikai jogai gyakorlásától való tízévi eltiltásra, teljes vagyonekobzásra és nyugdíj jogosultság nélküli állásvesztésre ítélte. Az ítélet indokolásában a *Szabad Népb* alább közölt cikkének

utolsó, a végkövetkeztetést levonó mondatában megfogalmazott állítások köszönnek vissza: „*A szocializmus gondolatával szemben feltámadt ellenforradalom első európai úttörője Horthy Miklós volt, aki élére állott azoknak a hordáknak, melyeknek célja a szociális forradalom letörése volt. Horthy volt az ősapja az ellenforradalmi gondolatoknak, [ami] ezután az ugyancsak általa kezdeményezett fajelmélettel párosulva Szegedről és Siófokról indult el útjára. Arra az útra, amely 25 esztendő tömeggyilkosságain keresztül egyenes vonalban vezetett a második világháború tébolyult tömeggyilkosságaihoz.*”¹¹

Az első forrásszöveget kivonatos formában közöljük, elhagyva a jegyzőkönyv előre nyomtatott részéből a csupán eljárásjogi jelentőségű formulákat és a kitöltetlen kérdőpontokat. A második forrásszöveg esetében pedig nem követtük a sajtóra jellemző tördelési, kiemelési és központosítási megoldásokat, hanem ezeket egyszerűsítettük. A nyilvánvaló betűtípusváltásokat és helyesírási hibákat megjegyzés nélkül javítottuk.

Dokumentumok

1.

1. Jegyzőkönyv Magasházy László kihallgatásáról, 1945. augusztus 23.

Magyar Honvédelmi Miniszter Katonapolitikai Osztály Elhárító Alosztály
Tanúvallomási jegyzőkönyv
Készült Budapesten 1945. év augusztus hónap 23. napján¹²

1. Neve: vitéz Magasházy László nyugállományú vezérőrnagy
2. Születés ideje: 1879. év január hó 7. nap.
3. Szülőhelye: Sárkeresztúr (Fejér vármegye)
4. Lakóhelye: Budapest, Baross u. 28. sz.
5. Családi állapota: özvegy
6. Vallása:¹³ magyar állampolgár, pártunkívüli
7. Foglalkozása: nyugállományú vezérőrnagy

A kihallgatást vezeti: Földy Lajos szolgálaton kívüli százados¹⁴
A kihallgatás tárgyát a kormányzó és Hitler első találkozása képezte.

Magasházy László nyugállományú vezérőrnagy a feltett kérdésekre előadja:

Emlékezetem szerint Hitler a kormányzóval első ízben [az] 1920-as évek táján találkozott. A kormányzó hivatali helyiségében fogadta őt. A bejelentést én végeztem. Hitler benyomásom szerint a külügyminisztérium útján kerülhetett összeköttetésbe a kormányzóval. Az akkori müncheni megbízott, Jánky Béla – Jánky Kocsárd, a volt honvéd főparancsnoknak az öccse¹⁵ – vehette fel az összeköttetést Hitlerrel. A kormányzói kihallgatásra is valószínűleg ő kísért fel, mert emlékezetem szerint Hitler egy magasrangú katonatiszt kíséretében jelent meg. Hitler nem a főbejáraton jött, hanem úgy emlékszem, az Erzsébet Múzeumhoz vezető melléklépcsőn¹⁶ kísérték fel. Arra, hogy a délutáni órákban kihallgatás lesz, vagy a katonai irodától, vagy a kabinetirodától kaphattam utasítást, mert ez így volt szokásban.¹⁷

Hitler látogatásának célja, véleményem szerint, pénzkérés lehetett. Tudomásom szerint ő akkor kezdte Ausztriában mozgalmát szervezni és nem tartom kizártnak, hogy Jánky útján anyagi támogatást keresett. Arra, hogy ismerte a magyarországi Ébredő Magyarok Egyesületének mozgalmát,¹⁸ abból is következtethetek, hogy tudomásom van róla, hogy mikor jóval később gróf Teleki Pál a már uralmon lévő Hitlert felkereste a Barna Házban,¹⁹ akkor – mint Teleki később nekem személyesen elmesélte – Hitler a következő kijelentést tette: „*Deutschland, erwache*”²⁰ és rámutatott a ház feliratára: „Látja – szólt Hitler –, ezt a jelmondatot maguktól, magyaroktól vettem.” Az Ébredő Magyarok gondolatára célzott. Egyébként Hitler az előbb vázolt látogatásnál is tett egy kijelentést: „*die schöne Artillerie Uniform, ich habe es auch mit Stolz getragen.*”²¹

A kihallgatásnál személyesen természetesen nem voltam jelen s így nincs tudomásom annak tartalmáról és eredményéről sem. Azt, hogy ez a találkozó az 1920-as években volt, azzal tudom indokolni, hogy Hitler Ausztriából és Münchenből jött, tehát ebből következik, hogy a 20-as évek legelején kellett az eseménynek történnie.²²

Hogy a találkozásról kinek volna még tudomása, arra vonatkozólag majdnem bizonyossággal állíthatom, hogy csak saját személyem[nek], mert hiszen a többiek elhaltak. Lehetséges azonban, hogy dr. Ambrózy Gyula,²³ aki a találkozás idején a kabinetiroda beosztottja volt, később kabinetirodai főnök, talán emlékszik erre a találkozóra, lakása: Budapest I., Lánchíd u. 7/9. sz. Nincs kizárva az sem, hogy Jánky Béla segédtisztje, Giczey

György ezredes, ha előtalálható,²⁴ szintén emlékezne esetleg a találkozóra. Lajos Iván, bár fiatalember, de tudomásom szerint foglalkozik a vonatkozó iratok gyűjtésével,²⁵ talán ő is tudna közelebbi támpontokat adni.

Hitler fent németül idézett mondását azonban annyira emlékezetembe véstem, hogy ez a tény csaknem teljes értékkel bizonyítja azt, hogy Hitler volt az, akit annak idején a kormányzó fogadott.

Egyéb előadnivalóm nincs, vallomásomat minden kényszer nélkül tettem, ezt aláírással hitelesítem.

Földy Lajos százados

vitéz Magasházy László²⁶

[ÁBTL I. 15. 1.– 124367/1945. – HM. Katpol. O. Aláírással ellátott gépelt tisztázat]

2. Fábíán Ferenc cikke a *Szabad Népből*, 1945. augusztus 26.

Horthy és Hitler első találkozója: 1923! Magasházy László szárnysegéd vallomása a budapesti királyi várban lefolyt titkos találkozóról. Hitler anyagi támogatást kapott. Az Ébredő Magyarok Egyesülete és a Barna Ház felirata.

A háborús bűnösök ügyében folyó vizsgálat során sok olyan érdekes adat kerül nyilvánosságra, amely a történelemírás számára ad majd jelentős dokumentumokat. Ezek között is a legnagyobb meglepetés erejével hat az a leleplezés, amely egészen új megvilágításba helyezi a Horthy-rendszer és a Hitler-fasizmus eszmei és egyéb kapcsolatait. Vitéz Magasházy László nyugalmazott vezérőrnagy, a hadseregfőparancsnok Horthy parancsörtsíztje, később a kormányzó szárnysegédje és legbensőbb bizalmasa, szenzációs vallomást tett Horthy Miklós és az akkor még teljesen ismeretlen Hitler közötti első találkozásról, amely Budapesten a legnagyobb titokban folyt le.

– A pontos dátumra nem emlékszem – vallotta Magasházy –, de akkor még nem is tulajdonítottam az egész találkozásnak olyan nagy fontosságot, hogy ezt megjegyezzem. Azt azonban biztosan tudom, hogy a találkozás a 20-as évek legelején, valószínűleg 1923-ban történt. Ez annál bizonyosabb, mivel emlékszem, Hitler Ausztriából, illetve Münchenből jött.

– Hol folyt le a találkozás?

– A kormányzó hivatali helyiségében. Emlékszem rá – mert ez már akkor is feltűnt nekem – hogy Hitlert nem a főbejáraton vezették be, hanem az Erzsébet múzeumhoz vezető melléklépcsőn.

– Ki teremtette meg a Horthy és Hitler közötti kapcsolatokat?

– Hitler minden valószínűség szerint a külügyminisztérium útján került összeköttetésbe a kormányzóval. Az akkori müncheni megbízott, Jánky Béla – Jánky Kocsárd volt honvédfőparancsnok öccse – vette fel Hitlerrel a kapcsolatot. Úgy emlékszem rá, hogy erre a találkozásra Hitler egy magasrangú katonatiszt kíséretében jött, valószínű, hogy Jánky Béla volt az.

Arra a kérdésre, hogy mi lehetett Hitler látogatásának célja, Magasházy a következőket mondja:

– A látogatás célja pénzkérés volt. Hitler mozgalma szervezéséhez Jánky útján anyagi támogatást keresett. Tudom azt is – folytatta Magasházy –, hogy Hitler jól ismerte az Ébredő Magyarok Egyesületének mozgalmát. Erre egyébként Hitler később hivatkozott is. Gróf Teleki Pál ugyanis évekkel később nekem személyesen mesélte, hogy amikor meglátogatta a már uralmon lévő Hitlert a Barna Házban, Hitler a ház feliratára mutatott: „*Deutschland, erwache!*” (Németország, ébredj!) – és az Ébredő Magyarok gondolatára célozva így szólt gróf Telekihez:

– Látja, ezt a jelmondatot maguktól, magyaroktól vettem.

Magasházy vallomása egyéb meglepő adatokat is tartalmaz. Horthynak Hitlerrel történt első találkozója mellett történelmi szempontból igen érdekes a mindenbe beavatott szárnysegédnek az a vallomása, hogy a másik nagy fasiszta gonosztevő, Mussolini is szívesen fordult tanácsokért Horthyhoz. „*A fasizmus ideológiája*” című könyvének kéziratát megjelenés előtt bemutatta Horthynak, aki a kéziratban javításokat végzett és megjegyzésekkel látta el.

Íme az adatok, melyek súlyosan bizonyítják, hogy a Horthy-rendszer nemcsak, hogy a megindulásától kezdve fasiszta rendszer volt, de ezen túlmenően mintául is szolgált az európai fasizmusnak. Nem hiába verték később a mellüket Horthyék, hogy a tengelypolitika Európában a „szegedi gondolat”-tal kezdődött. Valóban igazuk volt. Az akkor még csak tapogatózó Hitler is tudta, hogy mozgalmának kezdetén bizalommal fordulhat anyagi és eszmei támogatásért Horthy Miklóshoz.

Egészen bizonyos, hogy Horthy és Hitler között az összeköttetés 1923 után kimélyült és hogy Horthy támogatása már kezdetben is sokat jelentett Hitler számára, aki jól tudta, hogy az akkori Európában honnan várhat segítséget. Mindez nyilvánvalóvá teszi a Horthy-reakció és a Hitler-fasizmus eszmei közösségét és bizonyítja, hogy Szeged megelőzte Münchent, hogy Dachau és Oranienburg csak intézményesített mása

Siófoknak és Orgoványnak. Kétségtelen, hogy az európai fasizmus kialakulásában és ezen keresztül a magyar-német „sorsközösség” katasztrófával végződő kifejlődésében Horthy Miklósnak elsőrendű szerepe volt.

Levéltári források

Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (ÁBTL)

- 1.15.1. HM Katonapolitikai Osztály iratai
124367/1945.-HM. Katpol. O. Tanúvallomási jegyzőkönyv (1945. augusztus 23.)
- 3.1.9. Vizsgálati dossziék
V-23760	Tóth József és társa
V-47110	Madarasi Gábor és társa
V-89943	Magasházy László
V-89943/a	Magasházy László

Online és nyomtatásban megjelent források

Szabad Nép

1945. augusztus 26.
1945. augusztus 31.
1945. szeptember 7.
1945. szeptember 8.

Tükör, 1969

Hitler és Magyarország. Pintér István dokumentum-sorozata. 2. [rész], *Tükör*, március 25.

Kovács [é. n.]

Kovács Éva: Emlékmúzeum a budai Várban. É. n., h. n.

www.kiralyikastely.hu/oldal.185.ertzsebet_kiralyne_emlekmuzeum (letöltés időpontja: 2018. július 24.)

Hivatkozott szakirodalom

Horthy, 1990

Horthy Miklós: *Emlékirataim*. [Budapest], Európa Könyvkiadó, 1990. (Extra Hungariam)

Rév, 1999

Rév István: Ellenforradalom. *Beszélő*, 4. évf. 4. sz.

www.beszeloc3.hu/cikkek/ellenforradalom (letöltés időpontja: 2018. július 18.)

Kershaw, 2003

Ian Kershaw: *Hitler. 1889–1936 Hybris*. [Budapest], Szukits Könyvkiadó

Turbucz, 2014

Turbucz Dávid: Horthy-képek a magyar sajtóban 1945–1956 között. *Médiakutató*, 15. évf. 4. sz. www.mediakutato.hu/cikkek/2014_4_tel/03_horthy_sajto_1945_1956.pdf. (letöltés időpontja: 2018. július 18.)

¹ Lásd erre többek között Rév, 1999; Turbucz, 2014.

² 1905-től szolgált hivatásos katonatisztként, 1919 és 1928 között Horthy Miklós szárnysegédje volt. 1937-ben tábormokká nevezték ki, 1938. november 1-jén nyugdíjba vonult, vezérőrnagy rendfokozatban. Az 1939-es választásokon a Magyar Élet Pártja képviselőjeként került be az országgyűlésbe, 1944 márciusában kizárták a pártból.

³ Magasházyt 1945. február 19-én tartóztatta le a Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának Politikai Rendészeti Osztálya (PRO), majd egészségi állapota miatt több hétig kórházban kezelték. Május 12-én a PRO átadta őt a Katonapolitikai Osztálynak, ahol május 30-án megszüntették vele szemben az eljárást. Ezt követően házi őrizetbe került, október 24-én pedig rendőrhatalósági felügyelet alá helyezték. 1948. augusztus 27-

én előzetes letartóztatásba vették, 1948. október 3-án pedig a Budapesti Népbíróság háborús bűntett miatt első fokon életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélte. ÁBTL 3. 1. 9. V-23760, 34., 47.; V-89943, 9–10., 13–14.; V-89943/a, 98., 139/a.

⁴ A nyomozásról 1945. július 31-én készített összefoglaló szerint: „A Magasházy ügyben új vonalon kellett felvenni a nyomozást, mégpedig politikai vonalon. Végigvizsgálni politikai szereplését az 1919-es időktől kezdve egész a legutóbbi időkig. A nyomozás sikere érdekében célravezetőnek látszott 1919-es időktől kezdődően politikai események, újságok, továbbá akkori politikai bűncselekmény jegyzőkönyveinek [...] aktáinak felkutatása és átvizsgálása, továbbá az akkori idők politikusainak, főként baloldaliaknak lenyomozása és kihallgatása.” ÁBTL 3. 1. 9. V-89943, 9. Az irat fennmaradt példányából csak következtetni lehet a kiadójára, a HM I. sz. Igazolóbizottságára, mivel az ügy előadója, Madarasi Gábor 1945 tavaszától ott dolgozott. Ez utóbbira lásd ÁBTL 3. 1. 9. V-47110, 3–4., 17–18., 44.

⁵ Lásd erre Kershaw, 2003: 192. Kurt Lüdecke 1938-ban megjelent visszaemlékezései alapján.

⁶ E helyütt nem lehetséges a vonatkozó szakirodalomnak még vázlatos áttekintése sem. Horthy maga emlékirataiban 1936-ra teszi Adolf Hitlerrel való első találkozásának időpontját. Lásd Horthy, 1990: 188–189. A Hitler tartózkodási helyeit és utazásait a legnagyobb részletességgel rekonstruáló négykötetes műhöz (Harald Sandner: *Hitler – Das Itinerar. Aufenthaltsorte und Reisen von 1889 bis 1945* I–IV. Berlin, 2016.) nem tudunk hozzáférni.

⁷ Az 1960-as években megjelent, ideológia- és ismeretterjesztőnek szánt újságcikkek egy része már cáfolta Magasházy vallomását ezt a részét. Lásd erre *Tükör*, 1969.

⁸ Rév, 1999.

⁹ Az újságcikkben olvasható további tudósítás Hitler és Mussolini viszonyáról Magasházy egy másik, idáig ismeretlen kihallgatásán vagy a szerző egyéb információin alapulhatott.

¹⁰ A cikksorozat 2–4. része a *Szabad Nép* 1945. augusztus 31-i, szeptember 7-i és szeptember 8-i számában jelent meg. Az első cikket Fábrián Ferenc, a többit pedig egy L. J. monogrammal jelölt szerző írta.

¹¹ Nb. XVII. 3559/5/1948., lásd ÁBTL 3. 1. 9. V-89943/a, 101. Az ítéletet a másodfokon eljáró Népbíróságok Országos Tanácsa 1949. szeptember 19-én jogerőre emelte (NOT II. 385/1949/19.). 1957. december 17-én az Elnöki Tanács Magasházy büntetésének hátralévő részét kegyelemből elengedte, és a hátrányos jogkövetkezmények alól mentesítette.

¹² A gyanúsított neve és az eljárás alapját képező bűncselekmény megnevezése hiányzik.

¹³ Áthúzva.

¹⁴ Földy (Földi) Lajos (Bp., 1909. szeptember 19. – Bp., 1987. május 31.) 1932-től hivatásos honvédtisztként szolgált. 1937-ben kilépett a hadseregből, de 1943 nyarán újból behívták szolgálatra. 1938-tól tagja volt a KMP-nek. 1945 után a HM Katonapolitikai Osztályán dolgozott, Pálffy György helyettese, majd utódja volt. 1948-ban letartóztatták. 1952-ben szolgálati hatalommal való visszaélés és devizagazdálkodás büntette miatt első fokon hat-, másodfokon pedig ötévi börtönbüntetésre ítélték. 1957-ben bűncselekmény hiányában felmentették.

¹⁵ Janky Béla 1899-től hivatásos katonatiszt, az első világháború végén ezredes rendfokozatban. 1920. augusztus 25-én nevezték ki kormányzói megbízottnak a müncheni magyar konzulátusra, ahol a katonai összekötő feladatát látta el. 1924-ben a bécsi magyar nagykövetségre vezényelték.

¹⁶ Az 1898-ban Genfben meggyilkolt Erzsébet magyar királyné emlékére 1908-ban megnyílt kiállítás a budavári királyi palota krisztinavárosi szárnyának második emeletén volt látható Budapest ostromáig. Megmaradt emléktárgyait jelenleg Gödöllőn őrzik. Lásd erre Kovács [é. n.].

¹⁷ 1920 tavaszától Horthy Miklós kormányzó operatív munkaszerveként működött a kabinetiroda és a katonai iroda. Az előbbi az államfő és a civil kormányzati szervek, míg az utóbbi a Legfelsőbb Hadúr és a hadsereg vezetése között tartotta a közvetlen napi kapcsolatot.

¹⁸ Az Ébredő Magyarok Egyesületét 1918 végén alapították, keresztény-nemzeti és fajvédő eszmék terjesztésére. Az 1920-as évek elején jelentékeny belpolitikai befolyással rendelkezett.

¹⁹ 1930 és 1945 között a Német Nemzetiszocialista Munkáspárt (NSDAP) központi székháza (München, Briener Str. 34.). Teleki és Hitler találkozója 1940. július 10-én volt Münchenben.

²⁰ Németország, ébredj! (német). Az eredetileg írt Deutschen erwachet (Németek, ébredjetek!) szavakból javítva.

²¹ A szép tűzér egyenruha, én is büszkén hordtam (német). Ehhez kapcsolódóan meg kell jegyezni, hogy az első világháborúban Magasházy a lovas tűzéreknél, Hitler pedig a gyalogságnál szolgált.

²² Az első világháború utáni években Hitler Münchenben élt, az 1921-től vezetése alatt álló náci párt is az Ausztriával közvetlenül szomszédos bajor tartományban kezdte meg működését.

²³ Ambrózy Gyula (Nyíregyháza, 1884. február 12. – Bp., 1954. március 2.) jogtudós, bíró. 1921-től 1944-ig a kormányzói kabinetiroda munkatársa, 1942-től helyettes vezetője, majd vezetője, 1938-tól államtitkári rangban. Tagja volt a Kiugrási Irodának, 1944. október közepén a németek Mauthausenbe hurcolták. A második világháború után nem igazolták, 1951-ben pedig kitelepítették.

---

²⁴ Giczey György hivatásos tüzértisztként szolgált, 1937-től alezredes rendfokozatban. 1919-ben a Prónay-különítmény egyik parancsnoka, az Etelközi Szövetség egyik alapítója volt.

²⁵ Legitimista beállítottságú közíró volt. 1939-ben németellenesnek ítélt művét a hatóságok elkobozták. A második világháború alatt tagja volt a Független Kisgazdapártnak és az ellenállási mozgalomnak. 1944-ben a németek Mauthausenbe hurcolták. 1945 júniusában tért vissza Magyarországra, majd a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban helyezkedett el osztálytanácsos beosztásban. 1946 júniusában a Szovjetunióba deportálták, ahol egy büntetőtáborban halt meg.

²⁶ Kézírásos aláírások.